

2.6 Hospodársky profil

Ekonomická analýza

Žilinský samosprávny kraj a okres Liptovský Mikuláš, v ktorom sa nachádza i región Horný Liptov, patrí v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP k stredne výkonným regiónom SR. Tvorba hrubého domáceho produktu v sledovanom období rokov 2017 až 2021 má mierne stúpajúci trend.

Tabuľka 1 Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (v bežných cenách). Zdroj: ŠÚ SR.

Krajina /región	Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021
Slovensko	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (Eur konverzné)	15 568,926	16 502,848	17 317,671	17 107,149	18 108,642
	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (PKS)	20 705,369	21 274,014	22 077,742	20 751,004	21 965,817
Žilinský kraj	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (Eur konverzné)	13 374,387	14 199,953	15 476,397	14 842,107	15 921,801
	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (PKS)	17 786,816	18 305,325	19 730,361	18 003,504	19 313,176

S rozvojom športových a turistických aktivít v ostatných rokoch pozorujeme nárast služieb cestovného ruchu na území najmä mesta Liptovský Mikuláš, ale aj v priľahlých lokalitách. Výrazne sa tento trend prejavil v Liptovskom Jáne a Pribyline. Spolu s tým rastie aj záujem obchodných reťazcov, pre ktoré sa zvyšuje možnosť uplatniť sa v podnikateľských aktivitách obchodu. Tento trend sa najviac prejavil v Liptovskom Mikuláši, ako vonkajšom prostredí smerom k regiónu. Na území mesta Liptovský Mikuláš sa nachádzajú obchodné a nákupné centrá – Jasná Shopping City v centre mesta, RGB Liptov v lokalite Kamenné pole (diaľničný privádzač), Stop Shop, Obchodný dom Prior. V regióne Horný Liptov má obchodné zastúpenie iba reťazec LIDL v Liptovskom Hrádku, CBA Verex takisto v Liptovskom Hrádku a COOP Jednota, ktorá má najväčšie zastúpenie obchodnej siete v regióne, čo súvisí s rozsiahlou vybudovanou obchodnou sieťou Jednota SD v minulosti.

Cestovný ruch

V okrese Liptovský Mikuláš sa v r. 2022 ubytovalo 468 123 hostí, čo bol až 43,05% podiel zo všetkých návštevníkov Žilinského kraja. Počet prenocovaní dosiahol až 1 209 725 prenocovaní, čo bol nielen najlepší výsledok v Žilinskom kraji, ale aj druhý najvyšší podiel v SR. V porovnaní s r. 2021 došlo v Žilinskom kraji v roku 2022 k nárastu návštevnosti až o 58,2%, v okrese Liptovský Mikuláš došlo k nárastu návštevnosti až o 55,8% oproti stavu v predchádzajúcom roku. V prepočte na tisíc obyvateľov okresu pripadalo 6 530,3 hostí/obyvateľa.

Kým podiel zahraničných návštevníkov v r. 2022 z celkového počtu hostí Žilinského kraja bol 27%, podiel zahraničných hostí zo všetkých hostí okresu Liptovský Mikuláš činil porovnateľne 28%. Oproti predchádzajúcemu roku 2021, ktorý bol v oblasti cestovného ruchu výrazne ovplyvnený koronakrízou, je to takmer dvojnásobný nárast.

Tabuľka ?? Návštevnosť ubytovacích zariadení. Zdroj: ŠÚ SR.

Územie	Návštevníci spolu		Domáci návštevníci		Zahraniční návštevníci	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Žilinský kraj	632 827	1 087 373	85%	73%	15%	27%
Okres Liptovský Mikuláš	261 281	468 123	88%	72%	12%	28%

V Žilinskom kraji, ako aj v okrese Liptovský Mikuláš, bol priemerný počet prenocovaní 2,6 nocí. Priemerný počet prenocovaní v kraji dvíha najmä výsledok okresu Turčianske Teplice (5,3), pričom väčšina okresov vykazuje hodnoty medzi 2 až 3 nocami na jedného návštevníka, takže okres Liptovský Mikuláš patrí medzi okresy s vyššou hodnotou dosiahnutia sledovaného ukazovateľa.

Územie Liptova je v rámci Žilinského kraja najvýznamnejšou oblasťou cestovného ruchu.

Z pohľadu okresu Liptovský Mikuláš bolo najviac návštevníkov zo Slovenska 338 588 (o 36 234 menej ako v roku 2013)), potom z Českej republiky 55 048 (o 3 532 viac ako v roku 2013), Poľska 38 311 (o 4 075 menej ako v roku 2013), Ukrajiny 3 555 (o 10 105 menej oproti roku 2013), Maďarska 9 887 (o 4 800 viac ako v roku 2013) a z Nemecka 2 772 (o 504 menej ako v roku 2013). Dĺžka ubytovania a pobytu sa pohybuje v priemere medzi 2 - 3 dňami.

Cestovný ruch v oblasti Horného Liptova sa podieľa na výkonnosti tohto odvetvia pomerom cca 55% z návštevnosti okresu Liptovský Mikuláš, ako aj v počte prenocovaní.

V okrese Liptovský Mikuláš je 472 ubytovacích zariadení (267 zariadení v roku 2013).

Z toho vybrané zariadenia:

hotely (motely, botely)	50 (od **** do *)
penzióny	55
ostatné	367

V regióne Horný Liptov pripadá na 1 obyvateľa 2,27 návštevníkov, čo predstavuje pokles takmer o polovicu oproti roku 2013. Vo finančnom vyjadrení predstavuje výkonnosť cestovného ruchu v oblasti Horného Liptova sumu 5 382 227€, čo je prínos v prepočte na jedného obyvateľa 196 €, ale zároveň pokles o 62,5% oproti roku 2013.

Vzhľadom k tomu, že údaje štatistického úradu vykazujú aj položky označené ako dôverné (D), je zrejmé, že skutočná návštevnosť je vyššia, rovnako ako tržby v službách CR.

Tabuľka 2 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu podľa obcí za rok 2022. Zdroj: ŠÚ SR a obce

Územie	Ubytovacie zariadenia	Počet izieb	Počet lôžok	Počet návštevníkov	v tom		Prenocovania návštevníkov spolu	Tržby za ubytovanie spolu (v EUR)
					zahraniční návštevníci	domáci návštevníci		
Hybe	5	17	73	D	D	D	D	D
Jakubovany	D	D	D	D	0	D	D	D
Jamník	4	33	120	D	D	D	D	D
Konská	D	D	D	D	D	D	D	D
Kráľova Lehota	4	45	864	D	D	D	D	D
Liptovská Kokava	3	12	37	D	D	D	D	D
Liptovská Porúbka	3	12	34	18	0	18	40	D
Liptovský Hrádok	12	177	437	D	D	D	D	D
Liptovský Ján	36	708	2 072	47 442	4 656	42 786	158 417	4 609 014

Liptovský Ondrej	D	D	D	D	0	D	D	D
Malužiná	D	D	D	D	0	D	D	D
Nižná Boca	7	36	123	1 565	160	1 405	4 366	84 617
Podtureň	6	115	901	D	D	D	D	D
Pribylina	19	286	1 110	D	D	D	D	D
Smrečany	10	42	121	D	319	D	D	D
Uhorská Ves	3	13	34	D	D	D	D	D
Vavrišovo	4	28	109	D	D	D	D	D
Važec	3	12	36	D	D	D	D	D
Veterná Poruba	D	D	D	D	0	D	D	D
Vyšná Boca	9	90	292	4 480	336	4 144	13 947	273 577
Východná	8	28	109	D	D	D	D	D
Závažná Poruba	13	70	231	2 933	757	2 176	8 943	130 914
Žiar	18	124	355	5 998	1 036	4 962	16 644	284 105
Spolu	167	1848	7058	62 436	7264	55 491	202 357	5 382 227
Liptovský Mikuláš	99	1 044	3 541	113 694	45 174	68 520	275 815	7 548 201
Pomer k okresu Liptovský Mikuláš				54,92%	71,30%			

Z Tabuľky 35 vyplýva, že najväčšími ťahúňmi v cestovnom ruchu sú obce Liptovský Ján, nasleduje Vyšná Boca, Nižná Boca, Závažná Poruba a Žiar. U ostatných obcí v mnohých prípadoch nie je tento údaj k dispozícii.

Z pohľadu vplyvu vonkajšieho prostredia je najvýznamnejšou oblasťou CR celá Demänovská dolina a stredisko Jasná a smerom na západ Štrbské Pleso a zariadenia v komplexe Vysokých Tatier.

Priemyselná oblasť

Odvetvová štruktúra hospodárstva

V regióne Horného Liptova sú etablované priemyselné odvetvia najmä elektrotechnického zamerania, čo vychádza z dlhoročnej výroby komponentov do telefónov (v počiatočoch), ktoré vyrábala TESLA a. s. Liptovský Hrádok. Na túto tradíciu a s rozvojom nových technológií v tejto oblasti nadviazali ďalšie menšie firmy s podobným zameraním, ktoré vznikali v blízkosti areálu TESLY Liptovský Hrádok. V Liptovskom Hrádku, ako centre regiónu, sa tak vytvorila menšia priemyselná zóna, v ktorej majú svoje sídla firmy elektrotechnického priemyslu, stavebného priemyslu a podobne. V tejto priemyselnej zóne sa nachádza výrobná betónových zmesí a výrobkov z betónu *M+M Prefa, s.r.o.*, a *Tatra Trade, s.r.o.* - firma na montáž plastových okien, ďalej prevádzka pekárni *Pečivárne Lipt. Hrádok, s.r.o.*, so sídlom v Liptovskej Porúbke a píla - spol. *Rettenmier Tatra Timber*. Rovnako sa priemyselná zóna nachádza v k. ú. obce Podtureň, ktorá je v tesnej blízkosti Liptovského Hrádku. Ďalšia priemyselná zóna je v k. ú. obce Závažná Poruba, ktorá tesne nadväzuje na územie mesta Liptovský Mikuláš. V tejto zóne sa nachádzajú firmy *Craemer Slovakia, s.r.o.*, *KOVUM, s.r.o.*, *IKEA Industry Slovakia, s.r.o.* V oblasti stavebníctva pôsobí v regióne množstvo živnostníkov, menších firiem a remeselníkov. V k.ú. Uhorská Ves sídli firma *ESOX-PLAST, s.r.o.*, nástrojáreň a lisovňa plastových dielov, zabezpečujúca technicky náročné výlisky pre automobilový a elektrotechnický priemysel, v súčasnosti zamestnáva približne 100 zamestnancov.

Tabuľka 3 Zastúpenie priemyselných odvetví v regióne - významnejšie subjekty.

Drevospracujúci priemysel	píla - spoločnosť Rettenmeir Tatra Timber, s.r.o., Liptovský Hrádok (280 zamestnancov) - patrí medzi najväčšie píly na Slovensku
----------------------------------	--

	píla I. V. E. - Hrádok, s.r.o., Liptovský Hrádok (5 zamestnancov)
	Píla Na Šmýkanci, Kráľova Lehota (rodinná firma, drevovýroba)
	CE WOOD - Slovakia, s.r.o. - ťažba a spracovanie dreva, predaj reziva a záhradného nábytku
Nábytkársky priemysel	Drevona NP, s. r. o., Malužiná
	IKEA Industry Slovakia, s.r.o., Závažná Poruba (1000 a viac zamestnancov)
	Güde, s. r. o., Podtureň - Roveň (100-149 zamestnancov)
	menšie nábytkárske a stolárske dielne do 15 zamestnancov
Elektrotechnický priemysel	TESLA Liptovský Hrádok, a.s. (150-199 zamestnancov)
	Eltek, s.r.o., Liptovský Hrádok (500-999 zamestnancov)
Stavebný priemysel	M+M Prefa s.r.o., Liptovský Hrádok
	Slovenské inžiniersko priemyslové stavby, s.r.o., Liptovský Hrádok
	TATRA-TRADE, s.r.o., Liptovský Hrádok - montáž plastových okien
	živnostníci, menšie firmy, remeselníci
Komponenty pre automobilový priemysel alebo spracovanie plastov	Craemer Slovakia, s.r.o., Závažná Poruba
	ESOX-PLAST, s.r.o., Uhorská Ves (50-99 zamestnancov)
	Kovum, s.r.o., Závažná Poruba
Potravinársky priemysel	Pečivárne Lipt. Hrádok, s.r.o., Liptovská Porúbka
	DUGE CATERING, s.r.o., Liptovský Hrádok

V priemyselnej zóne v blízkosti Závažnej Poruby a Liptovského Mikuláša, v mestskej časti Okoličné, sa nachádza množstvo menších firiem s rôznym zameraním výroby. V tejto lokalite je vytvorených okolo 1 000 pracovných miest. Najväčším zamestnávateľom je firma *IKEA Industry Slovakia, s.r.o.*

V území regiónu Horný Liptov sa nevyskytuje ťažký priemysel ani chemický priemysel, ani iné odvetvia výroby, ktoré by významne ovplyvňovali životné prostredie. Tento trend je potrebné do budúcnosti udržať aj v prípade umiestňovania nových priemyselných výrobných zariadení, najmä s ohľadom na vysokú úroveň kvality životného prostredia regiónu.

➤ **Lesohospodárske činnosti - obhospodarovanie lesov**

Vzhľadom na vysokú lesnatosť územia Horného Liptova a historické súvislosti vykonávajú svoje aktivity a podnikateľskú činnosť na lesnej, ale aj poľnohospodárskej pôde dve skupiny obhospodarovateľov:

1. Súkromní vlastníci lesov, združenia vlastníkov lesov, urbárske a pozemkové spoločenstvá. V území Horného Liptova ich pôsobí 30 (viď Tabuľka 37). Sú to spoločenstvá s právnu subjektivitou, ktoré zabezpečujú pestovné činnosti a hospodárenie v lesoch, ale aj na poľnohospodárskej pôde, a to prevažne na lúčach a pasienkoch. Obhospodarovaná výmera predstavuje plochu **36895,4599ha**.

2. Štátny vlastník lesa: LESY SR, š. p.,

organizačnou zložkou LESOV SR, š.p., je **odštepný závod OZ Tatry** (od 1.1.2022)

- územie OZ je situované do dvoch regiónov: LIPTOV a ORAVA

- prevádzkami OZ sú lesné správy:

Lesná správa Malužiná, hospodárenie na výmere 8 330,11 ha,

Lesná správa Čierny Váh, hospodárenie na výmere 31 820,01 ha a

OZ SEMENOLES Liptovský Hrádok - príprava sadbového materiálu.

Uvedené subjekty majú v správe aj väčšinu vodných tokov (aj miestnych vodných tokov bez pomenovania) nachádzajúcich sa na ich spravovanom a obhospodarovanom území.

Rozhodujúcou činnosťou vytvárajúcou zisk u týchto subjektov, je ťažba dreva a jeho predaj, ktorú vykonávajú buď vo vlastnom mene svojimi zamestnancami alebo dodávateľsky, tzn. že drevo sa predáva na pni. Rovnako sa na objednávku zabezpečuje pestovanie lesa - výsadba, ktorú zabezpečujú dodávateľské firmy (služby lesu). Tieto firmy vo väčšine prípadov aj zamestnávajú sezónnych pracovníkov najmä pri výsadbe lesa.

Tabuľka 4 Prehľad urbárskych a pozemkových spoločenstiev pôsobiach na Hornom Liptove. Zdroj: Okresný lesný úrad, Liptovský Mikuláš

Názov spoločenstva	Sídlo spoločenstva	Rozloha (ha)	k. ú. pôsobnosti spoločenstva
Združenie vlastníkov pozemkov – Pašienkové spoločenstvo v Beňadikovej	Beňadiková	52,5921	Beňadiková
Pozemkové spoločenstvo, komposesorát Bielo - Marušová	Liptovský Ján	463,2764	Liptovský Ján
Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovský Hrádok mestská časť Dovalovo	Liptovský Hrádok	1285,0553	Dovalovo, Liptovská Porúbka, Kráľova Lehota
Pozemkové spoločenstvo vlastníkov pozemkov katastrálneho územia Podtureň	Liptovský Hrádok	20,0400	Podtureň
Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe	Hybe	5078,0000	Hybe, L. Porúbka, L. Ján, L. Kokava, Dovalovo, Východná, Uhorská Ves
Pozemkové spoločenstvo Jakubovany	Jakubovany	neudávajú	neudávajú
Urbárske pozemkové spoločenstvo Jamník	Jamník	375,7148	Jamník
Urbariát - Pozemkové spoločenstvo obce Kanská	Kanská	567,0981	Kanská
Komposesorát a urbariát pozemkové spoločenstvo Kráľova Lehota	Kráľova Lehota	401,2975	Kráľova Lehota
Pozemkové spoločenstvo bývalých urbarialistov obce Liptovská Kokava	Liptovská Kokava	2967,6867	Liptovská Kokava, Štrbské pleso, Pribylina, Jamník, Dovalovo
Združenie majiteľov lesov bývalého Urbárskeho spolku, pozemkové spoločenstvo Liptovský Ján	Liptovský Ján	237,0000	Liptovský Ján
Pozemkové spoločenstvo Liptovský Ondrej	Liptovský Ondrej	268,6808	Liptovský Ondrej, Kanská, Jamník
Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovský Peter	Liptovský Peter	242,1308	Liptovský Peter, Jamník, Jakubovany
Pozemkové spoločenstvo Svätajánskej doliny v Liptovskom Petre	Liptovský Peter	1047,3700	Liptovský Ján
Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovská Porubka	Liptovská Porúbka	2310,7857	Liptovská Porúbka, Liptovský Ján
Pozemkové spoločenstvo Komposesorát Marcovská Liptovský Ján	Liptovský Ján	165,0000	Liptovský Ján

Spolok majiteľov majetku Michalovo - pozemkové spoločenstvo Smrečany	Smrečany	25,2059	Liptovská Porúba
Urbársky spolok obce Nižná Boca, pozemkové spoločenstvo	Nižná Boca	1017,3253	Nižná Boca, Vyšná Boca, Liptovská Porúbka, Liptovský Ján
Pozemkové spoločenstvo Podtureň	Podtureň	343,3734	Liptovský Ján, Podtureň, Jamník
Pozemkové spoločenstvo bývalých urbarialistov obce Pribylina	Pribylina	3982,0154	Pribylina, Jamník
Pozemkové spoločenstvo vlastníkov súkromného lesa v Liptovskej Porúbke	Liptovská Porúba	206,4411	Liptovská Porúbka
Majitelia pôdy - pozemkové spoločenstvo Smrečany	Smrečany	930,7800	Smrečany, Jalovec, Vitálišovce, Liptovský Ján, Uhorská Ves
Urbárske pozemkové spoločenstvo Uhorská Ves	Uhorská Ves	93,0900	Vislavce, Uhorská Ves
Urbársky spolok vo Vavrišove pozemkové spoločenstvo Vavrišovo	Vavrišovo	1732,6021	Vavrišovo, Jamník
Urbár, pozemkové spoločenstvo Važec	Važec	3047,9314	Važec, Štrbské Pleso
Pozemkové spoločenstvo Veterná Poruba	Veterná Poruba	865,0000	Svätý Štefan, Veterná Poruba
Pozemkové spoločenstvo Bývalí urbarialisti obce Východná	Východná	4396,9158	Východná, Važec, Hybe, Pribylina, Liptovská Kokava, Kráľova Lehota
Spolok bývalých urbárikov pozemkové spoločenstvo Vyšná Boca	Vyšná Boca	1204,5796	Vyšná Boca
Združenie majiteľov lesov pozemkové spoločenstvo Závažná Poruba	Závažná Poruba	1914,8399	Závažná Poruba, Liptovský Ján, Demänovská dolina
Združenie vlastníkov lesov a urbariátu pozemkové spoločenstvo Žiar	Žiar	1653,6318	Žiar, Smrečany, Okoličné

➤ **Poľnohospodárstvo – poľnohospodárska činnosť a výroba**

Poľnohospodárske družstvá a spoločnosti pôsobiace v území MAS:

AGRIA Liptovský Ondrej, a. s., združuje pôdu približne 2700 vlastníkov z 19 katastrov miest a obcí, čo predstavuje výmeru 4 812,6 ha, z toho je orná pôda 1 608,9 ha a 3203,6 ha trvalo trávnych porastov.

Obhospodarované územie: katastre 18 obcí z územia MAS (Beňadiková, Liptovský Ondrej, Jakubovany, Kónská, Podtureň, Liptovský Hrádok, Vavrišovo, Liptovský Peter, Jamník, Kráľova Lehota, Malužiná, Nižná Boca, Vyšná Boca, Uhorská Ves, Liptovský Ján, Liptovská Porúbka, v minimálnom rozsahu Hybe a Východná).

Hlavným výrobným programom je *rastlinná výroba a živočíšna výroba*.

Rastlinná výroba je zameraná na výrobu krmovín z trvalotravných porastov a porastov na ornej pôde a obilniny - jačmeň jarný, pšenica ozimná, raž a olejiny - repka olejná.

Živočíšna výroba je zameraná predovšetkým na chov hovädzieho dobytku. Z celkového počtu 2500 kusov je približne 900 kráv – dojníc. Výroba je zameraná aj na produkciu kvalitného kravského mlieka,

ktoré zabezpečujú štyri výrobné farmy v obciach Jakubovany, Liptovský Ondrej, Jamník a Liptovská Porúbka. Spoločnosť ďalej chová aj 500 kusov oviec plemena Zošľachtená valaška.

Farma Východná

predtým *Poľnohospodárske družstvo Východná* – od roku 2011 sa zaoberá ekologickým poľnohospodárstvom a je najvyššie položeným eko hospodárstvom na Liptove (930 m.n.m.). Obhospodarovaná pôda je 1 297,62 ha (z toho 310,37 ha orná, 963,45 ha TTP, 5,8 ha ovocné sady).

Zameranie: predovšetkým na bio-chov hovädzieho dobytku (750 ks kráv) a oviec (zušľachtená valaška 865 ks) za účelom produkcie mlieka.

V rámci **rastlinnej výroby** pestujú objemové krmivo pre ovce a kravy, spracovávajú časť mlieka na syry a bryndzu pod vlastnou značkou Farma Východná, pestujú BIO bylinky a BIO drobné ovocie (od 2012), produkujú vlastné sypané čaje a výrobky z drobného ovocia (od 2016) a od roku 2016 sa venujú aj Agroturizmu – ponúkajú prehliadky farmy.

Poľnohospodárske družstvo Važec – EKO farma pod Kriváňom (certifikovaná v r. 2005)

Obhospodarovaná pôda je 1 700 ha TTP, 450 ha orná pôda. Priemerná nadmorská výška pôdy farmy je cez 900 m.n.m., čo ju radí medzi najvyššie položené ekofarmy na Slovensku.

Zameranie: rastlinná výroba na objemové krmoviny, živočíšna výroba na chov dobytku (1000 ks hovädzieho dobytku) a oviec (viac ako 1200 ks).

Zvieratá sú ekologicky chované na voľných pasienkoch. EKO farma produkuje vlastný maštalný hnoj, ktorý spätne využíva na svojich pozemkoch a vyrába bioprodukty z kravského a ovčieho mlieka (syry, bryndzu, žinčicu, zákvas). Súčasťou aktivít farmy je šľachtiteľský chov oviec.

V regióne má dve predajne - v obci Važec a na Podbanskom v blízkosti hotelov Permon a Pieris.

Roľnícke družstvo Hybe

Obhospodarovaná výmera je 1998,58 ha (z toho orná pôda je 591,68 ha a TTP je 1 406,90 ha).

Zameranie: živočíšna výroba (chov hovädzieho dobytku a oviec, výroba mlieka), rastlinná výroba (obilniny na zrno, objemové krmivá, kukurica).

Roľnícke družstvo Liptovská Kokava.

Obhospodarovaná výmera je 1 067 ha (z toho orná pôda 395 ha, TTP 672 ha).

Zameranie: živočíšna výroba (chov hovädzieho dobytku -700 ks, produkčných kráv na mlieko 290 ks) a rastlinná výroba.

Roľnícke družstvo Pribylina

Zameranie: poľnohospodárstvo, hlavne na živočíšna a rastlinná výroba. Nosným programom živočíšnej výroby je výroba kravského mlieka, rastlinná výroba je zameraná na výrobu objemových krmovín, pestovaním kukurice na siláž, obilnín a repky olejnej.

Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanoch

Obhospodarovaná výmera 2 348 ha pôdy, z toho orná pôda 1294 ha a TTP je 1052 ha. Hospodári v pôdno-ekologickom regióne Liptovskej kotliny v katastrálnych územiach Žiar, Veterná Poruba a Smrečany. Nosnou činnosťou družstva je rastlinná výroba a živočíšna výroba (1200 ks hovädzieho dobytku). Medzi doplnkové činnosti patria drevovýroba (porez gulatiny, piliarska výroba) a agroturistika (chov 5 koní).

Družstvo je v súčasnosti jedným z najväčších pestovateľov zemiakovej sadby v regióne.

V posledných rokoch bol zaznamenaný nárast SHR (samostatne hospodáriaci roľník), resp. živnostníkov, ktorí začali hospodáriť na vlastnej alebo prenajatej pôde farmárskym spôsobom, a to najmä v oblasti živočíšnej výroby.

Tabuľka 5 Počet podnikov a živnostníkov pôsobiacich v poľnohospodárstve v okrese Liptovský Mikuláš. Zdroj: ŠÚ SR.

Okres Liptovský Mikuláš	2011	2014	2017	2018	2019	2020	2021
počet podnikov v poľnohospodárstve, poľovníctve a lesníctve	103	138	168	176	189	190	188
počet živnostníkov podnikajúcich v poľnohospodárstve, poľovníctve a lesníctve	232	336	278	264	282	265	283

Vonkajšie prostredie regiónu

Liptovský Mikuláš patrí medzi rozvinuté priemyselné oblasti. V meste **Liptovský Mikuláš** má zastúpenie výroba elektrických a optických zariadení, výroba potravín a nápojov, tradičné spracovanie kože a výroba kožených výrobkov, výroba strojov a zariadení, spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva.

- **Potravinársky priemysel** – má svoje stabilné postavenie. Medzi popredné podniky v kraji, ktoré majú sídlo v Liptovskom Mikuláši patria aj:
  - Liptovské pekárne a cukrárne VČELA – Lippek, k.s.
  - ST. NICOLAUS, a.s. – najväčší výrobca liehovín na Slovensku,
  - Liptovská mliekareň, a.s. – v súčasnosti je najobľúbenejším výrobcom syrov a syrových špecialít na trhu. Výrobný závod zamestnáva takmer 200 ľudí
- **Automobilový priemysel:**
  - Craemer Slovakia, s. r. o. – je špecialista na tvárnenie kovov, spracovanie plastov a výrobu nástrojov najmä pre automobilový priemysel
- **Strojársky priemysel:**
  - Haco, a.s. (predtým *Liptovské strojárne plus, a. s.*) – výrobca ohraňovacích lisov a nožníc
  - CD-profil s.r.o. – hlavnou činnosťou je tvárnenie plechu za studena použitím technológií valcovania a lisovania.
- **Drevospracujúci priemysel:**
  - IKEA Industry Slovakia, s. r. o., odštepny závod Jasná
  - Drevomax, s. r. o. - firma vyrába eurohranoly a lepené produkty z dreva
- **Výroba nábytku:**
  - Miberas, s.r.o. – výroba atypického na mieru vyrábaného soliterného nábytku a kompletne zariadenie interiérov
  - v okrese sa nachádza množstvo menších spracovateľských firiem (píly, výroba a predaj nábytku, stolárske práce)
- **Textilná výroba:**
  - Quiltex, a.s. – zaoberá sa výrobou a predajom bytového textilu značiek SCANquilt®
- **Poľnohospodárstvo:** predstavuje významnú súčasť hospodárstva, je úzko prepojené s priemyslom, plní nenahraditeľné úlohy pri zabezpečovaní výživy, udržiavaní vidieckej zamestnanosti
  - Poľnonákup LIPTOV, a.s. – zaoberá sa spracovaním a predajom sadív, krmív a osív, sušením a čistením obilia, priemyselnou výrobou krmných zmesí.
- **Kožiarsky a obuvnícky priemysel** – disponuje kvalifikovanou pracovnou silou, čo podmieňuje rast uvedeného odvetvia.
  - *Obuvnícky priemysel* má na Slovensku dlhoročnú tradíciu. Zo sociálneho hľadiska je podstatný aj vysoký podiel živej práce, hlavne ženskej zamestnanosti.
  - *Kožiarsky priemysel* – používa kože a kožky – vedľajšie produkty mäsiarskeho a mliekarenskeho priemyslu, ktoré by sa inak museli zneškodniť inými spôsobmi, napríklad na skládkach alebo spálením. Základným výstupom kožiarskeho priemyslu

je useň. V okrese Liptovský Mikuláš najznámejšie firmy, ktoré sa zaoberajú kožiarskym priemyslom sú:

- SlovTanContract Tannery, s. r. o, - je jedinou spoločnosťou na Slovensku, ktorej výrobný program zahŕňa celú vertikálu od zapracovania surových koží po výrobu hotových, upravených usní pre automobilový a letecký priemysel, nábytok, obuv, koženú galantériu a špeciálne artikle
- Ďumbier – výrobné družstvo - výroba galantérnych výrobkov z kože, koženky i textilu
- Liptospol, s.r.o. (predtým *Kožiarske závody Liptovský Mikuláš, š.p.*) – veľkoobchod s kožou, kožušinou a opracovanou kožou

Služby a iné

Liptov je regiónom s veľkým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. Tomu zodpovedá aj dopyt po službách v oblasti ubytovania, stravovania, služby obchodnej siete, ale aj služby spojené priamo s aktivitami CR - požičovne lyží, bicyklov, korčúľ, rôzne relaxačné služby a zariadenia. Sú to ale aj služby napr. kaderníctiev, autoservisov, informačné centrá, pracovne a ďalšie. Z tohto pohľadu je oblasť Horného Liptova prostredím, kde je oblasť služieb stále nedobudovaná a poskytuje veľké množstvo príležitostí na zamestnanie. Je tu však veľmi silný aspekt dopytu, ktorý je v mnohých prípadoch sezónny, čo má z pohľadu poskytovateľa negatívny dopad najmä na oblasť príjmov. Celý región má v oblasti služieb značné rezervy a je potrebné túto oblasť intenzívne rozvíjať a podporovať.

Záver:

Hlavné problémy v oblasti ekonomiky a podnikania:

- chýbajúci monitoring potrieb podnikateľov,
- chýbajúca prezentácia investičných možností pre potenciálnych investorov,
- chýbajúci poradenský servis pre podnikateľov v oblasti čerpania zdrojov z EU,
- neprítomnosť veľkého investora,
- neprepojenosť atraktivít mesta a okolia, chýbajúca koordinácia – spolupráca, propagácia, nedostatočný informačný systém, nízka úroveň služieb,
- existencia tieňovej ekonomiky,
- tradícia v priemysle so stagnujúcou perspektívou,
- nedostatočná flexibilita na požiadavky pracovného trhu, nedostatočná spolupráca školstva s podnikateľmi,
- slabšia kúpyschopnosť väčšiny obyvateľstva,
- odliv kvalifikovaných pracovníkov mimo región.